

A KIS ÚT

KERESZTÉNY EGYSZERŰSÉG

„Father Boehm botránkozott, — írja naplóiban Prohászka — hogy hogyan adhat az Isten annyi kegyelmet, áhítatot és buzgalmat az amerikai szektáriusoknak, akik apostolkodnak, áldozatokat hoznak, stb.

Hát az Isten kegyelmet ad az egyház testén kívül állóknak is, de hogy ilyen túlzott mértékben is, az más kérdés. Nem akarom lekicsinyelni a szektáriusok buzgalmat; de szó, ami szó, ki tudja azt, hogy az Isten mily természetfölötti kegyelmet és mennyit ad?

Úgy látom, hogy a kegyelem a lélek legbensőségebb kialakulására adatik, a finom szövetekre, a világ előtt esetleg sehogyan sem latba eső lelkületre. Ami az embert tisztává, alázattá, önzetlenné, áldozatossá teszi Isten előtt, arra adatik a kegyelem. A többiben, ami a külső hatásra vonatkozik, annyi lehet a természet, a természetes (emberi) akarat, a szenvedély, a vállalkozási lendület, az egyéniség súlya, hogy igazán nehéz meghatározni, hogy mi van kegyelemből s mi természetből.

Vegyük az egyháztörténelem nagy alakjait — a nagyot úgy értem, hogy hatalmas —, például Marciont, aki a II. században már „megreformálta“ a kereszténységet s felfedezte „az idegen istent“, s oly „egyházat“ szervezett végig az akkori világban, hogy a katolikus egyháznak szervezeti kiegészítésre agít adott. Ez bizonyára nagystílusú organizátor volt. Nos, mit mondhattak róla a II. századbéli Father Boehmök? Nem értették a kegyelmek bőségét, a buzgalmat, a vértanúságot — ilyen is volt!

Azt gondolom, hogy a kegyelem az ember lélek-magvát szövi, az élet leggyöngédebb szárait, melyek összekötnek az Istennel. A „rumli“, az „akció“, s agitáció, a „népmozgalmak“, még a Salvation Army (üdvhadserég) utcai tüneményei, a prédikátorok sikerei is esetleg természetfölötti, vagy mondjuk, túlsok természetes elemet foglalnak magukban.

Ebből következik az objektív elemnek, a tannak, az egyházi kereteknek szükségessége.“
Soliloquia 1916. jún. 4.

Sok lélek fennakad azon, amin Prohászkanak idegenbe szakadt barátja fennakadt: az egyházon kívül jelentkező buzgóságon, hősiességen, áldozatos tevékenységen, sőt életet áldozni tudó elvhűsége (vértanúságon). Arra gondolnak ugyanis, hogy mindez csupán az egyház kebelén belül élő és érvényesülő kegyelemből eredhet. És manapság ez csak annál jobban s gyakrabban jelentkezik, minél inkább megismerjük nemcsak az egyháztól elszakadt keresztények életét, hanem a kereszténységen kívül álló vallási és szellemi mozgalmak belső életét, történetét és hőseit (pl. hinduizmus).

De most nem ezzel kell foglalkoznunk, hanem azzal a kérdéssel, ami ezzel párhuzamosan az egyházon belül is kell, hogy felmerüljön: az emberi természetes adottságoknak és a kegyelemnek a kapcsolata, ill. viszonya. Hallatszik ugyanis itt is, ott is a botránkozás panasza, hogy az egyház és egyháziak, továbbá hívek és hívő közösségek nem tudnak olyan lendüle-

tet, fegyelmezettséget, szellemi és erkölcsi nivót felmutatni, mint amelyet elvárhatnánk a Krisztus titokzatos testébe építettekől. Hogy csak egy-kettőre utaljunk: nem egy nyugati ország püspöki karának megdöbbenő körlevéléről hallunk, mely az ifjúság erkölcsi züllesztéséről beszél az irodalom, film, színház s egyéb vonalokon. Vagy a másik panasz: hogy az egyes helyeken működő lelkipásztorok minden jóakarattal mellett sem tudják azt adni híveiknek beszédekben, ügyvezetésekben, amit joggal elvárának tőlük. Hiányolják a sodró erejű prédikációkat, az egyház liturgikus lehetőségeinek kiaknázását, stb. Tehát mindannak a kiesését, ami valamiképpen „mutatóssá“ teszi egy-egy plébánia életét.

Ezzel a panasszal kapcsolatban érdemes megfontolni azt, amit Prohászka mond, hogy t. i. a „rumlik“ — ezzel foglalkozhatnánk össze az egyházi mozgalmasság és imponáló sikerek s eredmények minden válfaját — „esetleg

kevés természetfölötti, vagy mondjuk, túlsok természetes elemet foglalnak magukban“. Ez annál inkább igaz, mert a kegyelem általában nem ajtóstól tör rá az emberre. A megtestesült kegyelem, Jézus, mint harmat szállt le a földre. Ahogy belépett a világba, súlyától nem billent meg a világ, fényétől nem vakult meg a sötét, s tüzétől nem perzselődött meg az élet. És Jézus föllépésével kapcsolatban olvassuk Szent Máténál: „Ime az én szolgám! kit választottam, az én szerelmemem, kibem lelkennek kedve telik — idézi Isten szavát Izaiás prófétától. — Nem verseng és nem kiáltoz, sem az utcákon nem hallja senki az ő szavát.“ (Mt. 12, 18—19.) És Jézus is kijelenti: „Nem jön el az Isten országa szembe-tűnő módon; sem nem fogják mondani: Ime itt, vagy amott van; mert hiszen az Isten országa bennetek van.“ (Luk. 17, 20—21.) Ezért hívja fel az Úr híveinek figyelmét arra, hogy imáikat kamráikba bezárta, önmegtagadásaitak vidám arccal és olajjal kent fejjel végezzék, jócselekedeteiket pedig úgy, hogy a balkezük se tudja, mit tesz a jobb. (Mt. 6.)

Emberségünkben folyik az, hogy szeretjük kifelé is megmutatni azt, ami bennünk van. Ha költői benyomásaink vannak, verset írunk vagy képet festünk, vagy legalább is dalolunk, hangulatainknak, élményeinknek megfelelő módon. Ha a kegyelem érinti lelkünket, azt is szeretjük megmutatni, kifejezni magunkban is, és szeretjük másokban is kifejezve látni. Eddig nincs is hiba. A baj csak ott kezdődik, amikor az emberi formákban kifejezett kegyelmeket összetévesztjük magával a kegyelemmel. A kegyelem ugyanis titok, természetet meghaladó valóság, annak tehát egészen megfelelő, azt kimerítő fogalmazást nem tudunk adni. Ezért nem tehetünk egyenlőségi vonalat a kegyelem és a kegyelemnek valamilyen módon való kifejezése közé. Magyarán ez annyit jelent, hogy aki pl. hisz Istenben, az beszél Istenről és szépen beszélhet, de fordítva nem biztos, hogy aki szépen beszél Istenről, az hisz is benne. Azután: aki Istent szolgálja, az tesz önmegtagadást, nem is keveset, nem is kicsiket, de fordítva nem lehet biztosra venni, hogy aki nagy önmegtagadást végez, az Isten szolgálatból végzi. Szent Pálnál éppen ez döbent meg az embert, hogy tud olyan eshetőségről, hogy va-

laki „az angyalok nyelvén szól“, „prófétáló tehetsége“ van, ismeri az Istenre vonatkozó „összes titkokat és minden tudományt“, olyan hite van, hogy a hegyeket áthelyezi, olyan áldozatos, hogy minden vagyonát elosztja a szegényeknek, olyan önmegtagadó, hogy teste felemésződik, de „ha szeretetem nincsen, semmit sem használ nekem“, (I. Kor. 13.) — vagyis nincs benne semmi kegyelem. Persze ez csak határeset és hihetőleg eléggé ritkán fordul elő, de azt mindenestre megmutatja, hogy ha ilyen nagy tettekből hiányozni is tud a kegyelem, akkor csökkenten is létezhetik.

Mindez arról győz meg, hogy a kegyelem sokkal több e feltűnő tettek-nél. És éppen ezért, mert több, nem kell kétségbeesni akkor, ha a feltűnő tettek hiányoznak. A kegyelem azért jelen lehet. A kegyelem nincs feltűnő tettekhez, élményekhez, emberekhez kötve.

Ezért hívja fel Prohászka az objektív elemre figyelmünket: a tanra és az egyházi szokásokra. Ezek alá lehet ugyanis legjobban elrejtteni azt a belső buzgóságot és kegyelmi hevet, amit a szívünkben nyíló természetfölötti világ lehel belénk. Érdekes ezzel kapcsolatban Szent Pál kijelentése: „Hálát adok az én Istenemnek, hogy úgy beszélek nyelveken (elragadtatott, legkesült élményben), mint valamennyitek; de az egyházban inkább akarok öt szót mondani értelmekkel (amit mindenki megért, közönségesen), mint tízezer szót nyelven“. (I. Kor. 14, 18—19.) Ezért oktatja ki Aszisi Szent Ferenc Leó testvér a tökéletes boldogságról, mely elsősorban nem abban áll, hogy a testvérek „nagyszerű példáit adják az életszentségnek és az istenfélelemnek“, sem abban, hogy sok csodat tesznek és ördögöket űznek; még abban sem, hogy jártasak az írá-sokban s minden tudományban, hanem ha a rájuk rontó kapus testvér szidalmait és ütleget „békében, zúgolódás nélkül tűrjük s szerényen és szeretettel azt gondoljuk magunkban, hogy a kapus csakugyan jól ismer bennünket s hogy az Isten akarja, hogy így támadjon ellenünk: óh ird, Frate Leone, hogy ebben van a tökéletes vigasság“. (Fioretti, 8.) Vagy amit Prohászka negyven évvel ezelőtt Baján prédikált: Ha az a tenyeres-talpas szolgáló Isten szeretetétől vezetve végzi a munkáját, többet hasz-

nál az Egyháznak, mint az én prédikációm!

Figyelemreméltó még mindebben az, hogy éppen az mondja mindezeket, aki maga is tudatában volt annak, hogy a szellem és a lélek terén milyen nagy-

ságot képvisel, és mindenütt sürgette a katolikus élet kibontakozását. De mindezek fölött nem vesztette el az egyszerű formákban is jelenlévő kegyelem iránti érzékét és tiszteletét.

Belon Gellért

NAPLÓ

NÉHÁNY ÚJ SZENTSZÉKI RENDELKEZÉS. Az elmúlt két esztendőben az egyes római kongregációk néhány fontos rendelkezést adtak ki, melyeket az alábbiakban szeretnénk olvasóinkkal megismertetni.

1. **Koncelebráció.** A Szent Officiumhoz kérdéssel fordultak, vajon több pap érvényesen koncelebrál-e akkor, ha csak az egyik mondja ki az átváltoztatás szavait, a többiek nem ejtik ki a konsekrációs szavakat, hanem csak szándékuk van erre és ezt a szándékukat valamiképpen ki is nyilvánítják. A Szent Officium 1957. május 23-án kelt dekrétumában kijelentette, hogy Krisztus Urunk rendelése alapján csak az misézik érvényesen, aki kimondja a konsekráció szavait.

A latin Egyházban jelenleg a 803. kánon szerint csak két alkalommal szabad koncelebrálni: pap- és püspökszenteléskor. A nagyhét megújításának előkészítő munkálatai idején többen felvetették a nagycsütörtöki *concelebratio sacramentalis* lehetőségét (pl. Lugano, 1953. IX. 14—18. P. Schmidt S. J. előadása) abból a meggondolásból kiindulva, hogy ez a nap nemcsak az Oltárszentség, hanem a papi rend alapításának emlékünnepe is és ezért illő lenne, ha a papok mind gyakorolnák papi hatalmukat koncelebrálva, s nemcsak áldoznának hívek módjára (v. ö. 862. kánon). A nagyhét megújított rendjében (*Maxima redemptionis nostrae mysteria*, 1955. XI. 16.) a Rituskongregáció e kívánság ellenére is úgy vélte, hogy az ősi római tradíciót kell megőrizni (*Instructio* III. 17.), mely az isteni Mester utolsó vacsoráját apostolaival élénkebben megjeleníti, hiszen akkor is csak az Úr Jézus konsekrált, az apostolok pedig áldoztak és ezenfelül a krisztusi titokzatos test tagjai közti teljes egységet a legjobban kifejezi.

Az olyan kongresszusokon, melyekre több pap jön össze, megengedett az, hogy egy pap mondja a szentmisét, a többiek ezen jelen legyenek és a miséző pap kezéből áldozzanak. Ez azonban, mégha 100 pap is állná körül az egy misézőt, nem felel meg a 100 pap által bemutatott 100 misének (*Instructio de musica sacra et sacra liturgia*, 1958. IX. 3. nr. 38.). Ez esetben a körülálló papok ugyanis nem áldozatbemutatók, hanem csak szentmise hallgatók.

Tilosak az ún. szinkronizált misék, amikor két vagy több pap egy vagy több oltárnál úgy miséznek egyszerre, hogy a szent cselekményeket és szavakat egyidejűleg végzi, ill. mondja ki, s ha nagy az így miséző papok száma, akkor az abszolút szinkronizáció elérésére még a modern technika vívmányait is felhasználják (*Instructio de musica sacra et sacra liturgia*, 1958. IX. 3. nr. 39.).

2. **„Mysterium fidei.“** A *Vigilia* 1959. januári számában már hírt adtunk a Szent Officium 1958. február 14-én kiadott tilalmáról az új ritusoknak az istentiszteletbe történő bevezetésével kapcsolatban. A tilalom kiadása után jutott a Szent Officium tudomására, hogy a nagyhét megújított rendjének egy népnyelvű fordításában a „mysterium fidei“ szavakat a kehely konsekrációjánál kihagyták és hogy vannak papok, akik e szavakat a szentmise bemutatásánál is elhagyják. A Szent Officium ezért szigorúan figyelmeztet 1958. július 24-én kelt *Monitumában*, hangsúlyozva az ily szent dologban való változtatásnak és a liturgikus könyvek megconszekrálásának tilosságát (v. ö. 1399. kánon 10. pont).

3. **Bérmálásról jelentés.** A Szentségi Ügyekkel foglalkozó Kongregáció még 1946. szeptember 14-én „*Spiritus Sancti munera*“ kezdetű dekrétumában megengedte a plébánosoknak, a vicarius actualisoknak és vicarius oeconomusoknak, hogy 1946. I. 1-től azon híveiknek, „akik súlyos betegségből kifolyólag oly